APO/PAL
Virva Juurikkala

STM:n lausunto Työ ja tasa-arvovaliokunnalle

hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta (HE 37/2024 vp)

Järjestämisvastuun siirtoon liittyvistä muutoksista yleisesti

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa lähtökohtaisesti ehdotettuja muutoksia työnhakijan palveluprosessin ja työttömyysturvalain mukaisten tehtävien tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja asiakaspalvelun sujuvoittamiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaiset ehdotetut muutokset työvoimapalveluiden toimeenpanoon olisivat suhteellisen pieniä. Muutosten piiriin kuuluvan verrattain pienen kohderyhmän työttömyys olisi päättymässä ja heidän palvelutarpeensa arvioidaan vähäiseksi. Vapautuva resurssi olisi mahdollista kohdentaa vaikeammin työllistyville ja enemmän tukea tarvitseville asiakkaille, mikä osaltaan voisi parantaa työllisyyttä. Esityksen työllisyysvaikutukset arvioidaan kuitenkin vähäisiksi, jolloin myös vaikutukset etuusmenoihin jäänevät pieniksi.

Asiakastietojen käsittelyä, käyttöoikeuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskeva sääntely on lausuntokierroksen jälkeen edennyt tarkoituksenmukaiseen suuntaan. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää kuitenkin edelleen suotavana, että esityksessä painotettaisiin sitä, että käyttöoikeuden myöntäminen asiakastietojärjestelmiin kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle tulee liittyä henkilön *virkatehtävien hoidossa tarvitsemiin välttämättömiin tietoihin.*

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää vielä yleisenä kommenttina, että sosiaali- ja terveysministeriössä on tunnistettu tarve täsmentää työ- ja elinkeinoviranomaisen oikeutta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja henkilöasiakkaasta terveydenhuollon viranomaisille erityisesti tilanteissa, joissa TE-viranomainen ohjaa henkilöasiakkaan terveydenhuoltoon terveydentilan tai työ- ja toimintakyvyn selvittämiseksi. TE-viranomaisen oikeudesta vastaanottaa asiakkaan terveystarkastukseen liittyviä salassa pidettäviä tietoja on säädetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:ssä. Laissa ei kuitenkaan ole säännöstä TE-viranomaisen henkilöasiakkaan salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta terveydenhuoltoon. Luovutussäännöksen yhteydessä tulisi tarkemmin määritellä, mitä tietoja terveydenhuoltoon on tarpeellista luovuttaa. Luovutussäännösten täsmentäminen olisi tärkeää viranomaisten välisen tiedonvaihdon sujuvoittamiseksi ja se tulisi ottaa huomioon asiaa koskevissa muutoshankkeissa.

APO/PAL
Virva Juurikkala

Työnhakijan palveluprosessiin liittyvistä muutoksista

Esityksessä todetaan, että muutoksella pyrittäisiin siihen, että resursseja voitaisiin kohdentaa paremmin työnhakijoiden palvelutarpeiden edellyttämällä tavalla. Resurssien tarkoituksenmukainen ja asiakaslähtöinen käyttö sekä yksilöllisen ja henkilökohtaisen palvelutarpeen huomioiminen on STM:n näkökulmastakin tärkeää ja kannatettavaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että Suomi erottuu kansainvälisissä vertailuissa maana, jossa on verrattain pitkät etuuksien maksukaudet vähäisillä velvoitteilla, ja nyt ehdotettavien muutosten arvioidaan vahvistavan edelleen tätä suuntausta. Myös sosiaaliturvakomitean työssä on tunnistettu, että etuuksien ja palveluiden vahvempaa kytköstä ja palveluiden velvoittavuutta ja henkilökohtaisten tapaamisten määrää tulisi pikemminkin lisätä kuin vähentää. Työvoimaviranomaisen yksilöllisen harkinnan käytön mahdollisuuksien lisääminen on kuitenkin erittäin perusteltua tämänkin tavoitteen edistämiseksi.

On todettu, että työttömyys itsessään heikentää terveyttä ja pitkäaikaistyöttömillä on runsaasti työkykyä heikentäviä sairauksia. Esityksessä kuvatun seurannan perusteella ei suoraan ilmene kuinka moni asiakkaista on seurannan aikana ohjattu sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluihin. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluihin ohjaamista seurattaisiin ja vaikutuksia arvioitaisiin jatkossa systemaattisesti sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla.

Työttömyysturvalakiin ehdotetut muutokset

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen joko määräajaksi tai toistaiseksi, jos hän aiheuttaa itse sen, ettei hänelle järjestetä työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tai työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää perusteltuna ehdotettua säännöstä ottaen huomioon, että työttömyysturvan tarkoitus on tukea pääsyä tai paluuta työmarkkinoille

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että ehdotettujen muutosten seuranta on tarkoitus toteuttaa osana palvelumallin seurantaa. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että seuranta järjestetään tavalla, joka mahdollistaa nyt ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 3 momenttia koskevan muutosehdotuksen vaikutusten seurannan niin, että muutoksen kohderyhmän kohdalla pystytään arvioimaan työnhaun tuen vähentämisen vaikutusta siihen kuuluvien henkilöiden työllisyyteen ja taloudelliseen tilanteeseen.

Työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettuun lakiin ehdotetut muutokset

Johtoryhmien asettaminen kuuluu lain mukaan työvoimaviranomaisten toimivaltaan, mutta niissä on kuitenkin oltava sekä hyvinvointialueen että Kansaneläkelaitoksen edustus ja niistä on neuvoteltava näiden tahojen kanssa. Tämän hetkisen tiedon mukaan useiden hyvinvointialueiden alueelle on muodostumassa useampia työllisyysalueita. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että

ehdotetun sääntelyn riskinä on se, että yhden hyvinvointialueen sisälle muodostuu useita monialaisen tuen johtoryhmiä. Tämä voi tuoda hyvinvointialueelle ja Kelalle ylimääräistä työtä sekä lisähaasteita yhdenvertaisten palvelujen, yhdenmukaisten toimintamallien ja palveluketjujen rakentamisessa erityisesti monialaisten palvelujen ja niitä käyttävien asiakkaiden osalta. Sosiaali- ja terveysministeriö toivoo, että lain toimeenpanossa ja ohjauksessa tuettaisiin mahdollisuuksien mukaan alueita vahvasti siihen suuntaan, että jokaisen hyvinvointialueen toimialueelle muodostuisi vain yksi johtoryhmä.

.